

**ПЪЛЕН СТЕНОГРАФСКИ ПРОТОКОЛ № 7
ОТ ДИСТАНЦИОННОТО ЗАСЕДАНИЕ ЧРЕЗ
ВИДЕОКОНФЕРЕНТНА ВРЪЗКА
НА ПЛЕНУМА НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,
ПРОВЕДЕНО НА 13 МАРТ 2025 г.**

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВАЩ: Георги Георгиев - министър на правосъдието

ОТСЪСТВАЩИ: Атанаска Дишева, Даниела Марчева, Драгомир Кояджиков, Огнян Дамянов

На заседанието присъства Теодора Точкова - главен инспектор на Инспектората към ВСС

На заседанието присъства Тихомир Димитров - главен секретар на Висшия съдебен съвет

Откриване на заседанието - 9.35 ч.

(В залата присъстват журналисти, правят снимки.)

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Добро утро. Предлагам в началото да започнем с проверка на кворума. Известно Ви е, че имаме една точка в дневния ред. Отсъстващи днес са, възползвайки се от правото си на платен годишен отпуск, колегите Атанаска Дишева, Огнян Дамянов и Даниела Марчева. Моля, всички, които участват

дистанционно, изглежда, че по-голямата част от нас днес са включени така, да си включат камерите, за да можем след като благодарим на журналистите да преминем към проверка на кворума.

И така, предлагам за проверка на кворума да се обозначим в залата с вдигане на ръка, да помогнем на квесторите, и онлайн, така че да видим колко са общо, 16 ми подават първоначално. Колеги, дали сме толкова? Добре. Шестнадесет членове на Пленума на Висшия съдебен съвет участват в заседанието, поради което същото е редовно.

Уважаеми колеги, дневният ред се състои от една точка - Обсъждане на процедурите, начините и способите за пряк избор на членове на Висшия съдебен съвет от съдиите, прокурорите и следователите.

С последните изменения в Закона за съдебната власт от януари тази година бе приет отново, впрочем, 6-месечният срок, в рамките на който следва да бъдат организирани избори, изобщо да бъде организиран изборът на членове на Пленума на Висшия съдебен съвет както от парламентарната квота, така и от професионалната такава.

Уважаеми колеги, мисля че отвъд всякакво съмнение е, че именно Висшият съдебен съвет трябва да спазва и да изпълнява закона, поради което благодаря за обстоятелството, че имаме кворум днес, за да можем да започнем работата по обсъждането на процедурите и правилата, както и самата организация на изборите, в рамките на която следва да гласуват близо 4500 български магистрати. Изборът на професионалната квота е от изключително важно значение и се надявам Висшият съдебен съвет с това, което предстои да се случи през идните седмици, днес започваме

обсъждането, да зададе тон в посока на изпълнението на закона. Видяхте, че имаше опит, който бе провален от някои политически групи в парламента, за започване на процедурата за избор и на парламентарната квота на членовете във Висшия съдебен съвет.

Мисля, че идва моментът да благодарим на медиите.

(Журналистите напускат залата.)

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Да започнем работа по същество.

Дали има други предложения по дневния ред? Не виждам такива. В такъв случай към т. 1 и единствена преминаваме в режим на разисквания. Въпросът е от изключително значение. Имаме много различни аспекти, които следва да обсъдим, от техническа, организационна подготовка като график за планиране и календар на предстоящите събития, така че в тази връзка се надявам на Вашата активност като опитни магистрати.

Предлагам да преминем, колеги, към разисквания.

Да, заповядайте, колега.

КАЛИНА ЧАПКЪНОВА: Благодаря Ви, господин Министър. Калина Чапкънова съм - председател на Комисия „Професионална квалификация и информационни технологии“.

Позволете ми, преди да започнем разскването по тематиката, да Ви запозная с техническата възможност, която понастоящем съществува за Висшия съдебен съвет да изпълни законовия си ангажимент, който, както Вие анонсирахте, беше вменен с последното изменение на Закона за съдебната власт, поредното такова от 21 януари 2025 г., съобразно което в срок от 6 месеца от влизане в сила на закона Народното събрание и органите на съдебна власт започват процедура за избор на членове на

Висшия съдебен съвет. Хронологично, синтезирано ще предоставя на Вашето внимание фактите относно използваната до настоящия момент електронна система за избор на членове на Висшия съдебен съвет. Държа да отбележа, че всички тези факти, които са синтезирани, не са нови за членовете на Висшия съдебен съвет. Те бяха многократно обсъждани на наше заседание като предварително бяха изготвени доклади от Комисия „Професионална квалификация и информационни технологии“.

И така, колеги, от 2017 г. във Висшия съдебен съвет е внедрена Информационната система за електронен избор на членове на Висшия съдебен съвет от квотата на съдебната власт, която реално е използвана при всички провеждани до този момент избори на членове на Висшия съдебен съвет, говоря от 2017 г. насам, от така наречената „професионална квота“. Тази система, може би за краткост няма да я назовавам „система за електронно гласуване“, а само „системата“, мисля че на всички ще бъде ясно за какво става въпрос, е разработена в рамките на обществена поръчка с предмет „Разработване и внедряване на Единен портал за електронно правосъдие и обучение за работата в единния портал в изпълнение на проект „Електронно правосъдие, проучване и изграждане на Единна комуникационна информационна инфраструктура и Единен електронен портал на съдебната власт“, което е станало по силата на сключен договор от 27.12.2013 г. Стойността по договора относно дейността по разработването и внедряването на Единен портал за електронно правосъдие е била в размер на 480 000 лв. с ДДС към онзи момент, а срокът за изработка, съответно, 6 месеца. Разработването на заданието за системата е било част от изпълнението на проекта като изпълнител по договора е „АБАТИ“ АД.

Съгласно съществуващите и действащи към момента Правила за избор на членове на Висшия съдебен съвет от съдиите, прокурорите и следователите, администрацията на Висшия съдебен съвет организира общите събрания за избор на членове на Висшия съдебен съвет и електронното дистанционно гласуване през интернет чрез внедрената система във ВСС за избор на членове от квотата на съдебната власт. Резултатите от всички избори от 2017 г. до този момент са преминавали през съдебен контрол като основен мотив на неуспелите кандидати са били различни аспекти от надеждността или по-скоро от информационната сигурност на системата, които биха могли да гарантират честния вот в едни такива избори.

През 2017 г. съдия Лалов обжалва резултатите от изборите на съдиите за членове на Висшия съдебен съвет като в хода на образуваното дело е била изготвена тройна съдебна експертиза, касаеща електронната система за гласуване, използвана при вота. Съдът е оставил без уважение жалбата на съдия Лалов срещу решението на Комисията за избор на членове на Висшия съдебен съвет от квотата на съдиите. Това е решение по дело № 34/2017 г. Всички тези материали, които цитирам, са качени в общите материали за днешното заседание. Проведените през 2022 г. избори на членове на Висшия съдебен съвет от квотата на съдиите също приключиха с оспорване на избора като бяха депозирани две жалби, като най-общо аргументите в тези жалби бяха свързани отново с гаранциите, които електронната система предоставя относно тайната на вота, възможността за личен избор. Смесен състав на Върховния касационен съд и Върховния административен съд отхвърли жалбите срещу избора на членовете

на Висшия съдебен съвет от квотата на съдиите, това е решение по дело 20/2022 г., решението е 50001/20.02.2023 г.

През 2023 г. в Комисия „Професионална квалификация и информационни технологии“ бе получен сигнал от адвокат Александър Кашъмов, в който бяха наведени доста аргументи във връзка с несигурността на Информационната система за електронен избор на членове на Висшия съдебен съвет. Той представи на нашето внимание изготвената по вече цитираното гражданско дело № 20/2022 г. на Върховния касационен съд и Върховния административен съд, както и препоръка на Съвета на Европа относно стандартите за електронно гласуване.

Комисия „Професионална квалификация и информационни технологии“ се запозна с всички материали, които бяха предоставени на нашето внимание. В резултат на това беше взето решение и съответно изпълнено изложените в сигнала факти и обстоятелства да бъдат изпратени за становище на „АБАТИ“ АД, всъщност това е разработчикът на системата, за становище. На 20 септември 2023 г. постъпи становището от „АБАТИ“ АД, в което подробно са коментирани всички препоръки от извършения одит на информационната и комуникационна сигурност на информационната система за избор на членове на ВСС от квотата на съдебната власт, както и възможността за съобразяване на цитирания вече регламент.

Държа да цитирам една малка извадка от становището, която смятам, че е същесвена и има значение за днешното обсъждане. В заключението, което е депозирано от „АБАТИ“ АД, е отбелязано, че за да бъдат изпълнени препоръките и най-вече изискванията на регламента, е необходим цялостен редизайн и пренасочване, и пренаписване на системата особено в частта за

подхода за автентикация на потребителите и отчитане на вота, както и съхраняването му в базата данни като бъдат използвани криптографски методи за криптиране, хеширане и други, така че да се отговори на изискванията на цитирания регламент. Същевременно е посочено, че определени архитектурни подходи и практики, които са се доказали и са използвани вече в няколко избора, е добре да бъдат запазени. Всеки изцяло нов подход, според „АБАТИ“ АД, ще доведе до нови рискове, които предварително няма как да бъдат предвидени. Посочено е като индикативна цена на офертата към този момент, това е 2023 г., около 800 000 лв. без ДДС, като срокът за изработването на редирайна е 9 месеца.

Всичко това беше обсъдено на Комисия „Професионална квалификация и информационни технологии“, като на това заседание беше разгледано и становището на дирекция „Информационни технологии и съдебна статистика“ към администрацията на Висшия съдебен съвет, което основно се свежда до общия извод, че разработената през 2017 г. система за избор на членове на ВСС вече не отговаря на актуалните изисквания за такива информационни системи, включително и за информационната сигурност.

На 20 ноември 2023 г. във Висшия съдебен съвет постъпи предложение от „СИЕЛА НОРМА“ АД за използване на външна система за електронно гласуване. Предложена бе системата, която е използвана в Естония. Тази система беше разгледана в заседание на Пленума на Висшия съдебен съвет, което проведохме на 30 ноември 2023 г. Бяха изслушани представители на търговското дружество и съответно се взе решение да се изиска предварителна информация от „СИЕЛА

НОРМА" за стойността за провеждане на машинно гласуване за избор на членове на ВСС, като в тази стойност бъде включена доставката, логистиката, поддръжката за 28 окръжни съдилища с по две машини.

Междувременно на 5 декември 2023 г. бе публикувана обява до всички заинтересовани лица за провеждане на пазарни консултации с предмет „Изпълнение на дейности по провеждане на сигурно електронно гласуване за избор на членове на ВСС от професионалната квота чрез използване на готова електронна система". За наше съжаление в посочения срок, първоначално определен, това беше 12 декември 2023 г., не се получиха оферти за изпълнение на посочените дейности, поради което и нямаме никаква индикативна стойност каква би била стойността за изработката на такава система.

На 28 март 2024 г. бе получено писмото от „СИЕЛА НОРМА", адресирано до представляващия Висшия съдебен съвет и до министъра на правосъдието, в което е представена комплексна система за гласуване през интернет и гласуване на място в секции на съдебните сгради чрез машинно интернет гласуване. В предложението на „СИЕЛА НОРМА" е посочено, че могат да гарантират изпълнението на всички доработки, настройки и параметризация на системата в срок от 3 месеца от подаването към тях на задание, съобразено с актуалното законодателство. В предложението обаче няма посочена финансова стойност. Предложената система позволява смесено машинно гласуване, дистанционно интернет гласуване и чрез машини с гласуване на място, също свързани чрез интернет. При оторизация на магистратите, участващи в дистанционното гласуване, ще се използва избрана от тях многофакторна идентификация. Системата

използва различни методи за защита на вота, включващи ... и преброени гласове, генериране на случайни числа, криптографски методи, свързани с използване на блокчейн технологии. При използването на външни системи, въпреки твърденията на производителите, че системата е сигурна, следва да се има предвид, че тази система в крайна сметка следва да бъде одитирана, т.е. да се извърши одит, при който да бъде извършена проверка за уязвимости на системата и използваните криптографски средства и методи за защита.

Всичко изложено от мен в изключително кратък и синтезиран вид, пак със забележката, че са запознати всички колеги, свидетелства, че пред нас са възможни три варианта за избор за провеждане на избори на членове на Висшия съдебен съвет от професионалната квота, като с помощта на експертите от IT дирекцията пак в най-кратък вид за всеки от трите варианта успяхме да изведем какви са рисковете, какви са предимствата и какви са недостатъците от използването на всеки един метод за гласуване да може максимално да улесним колегите като смятам, че всеки от нас би могъл също самостоятелно и индивидуално да стигне до този извод въз основа на предоставените данни, които се съдържат във всеки един вид гласуване.

Вариант първи. Разработка на изцяло нова софтуерна система с отстранени недостатъци от предходната. За целта е необходимо първо да бъде изготвена обстойна техническа спецификация.

Какви са рисковете, които се крият ако пристъпим към този начин на изпълнение на законовия си ангажимент? Рисковете съществуват в изключително кратките срокове, които са заложили в закона и това е всъщност 6-месечният срок, който тече. В този 6-

месечен срок абсолютно е невъзможно да бъде осъществено както проектиране, разработка, внедряване, одитиране и провеждане на тестово гласуване, за да можем по някакъв начин в общи линии да кажем, че сме преминали през минимума стъпки, за да предоставим сигурна система за електронно гласуване. За да стигнем до тези стъпки е необходимо да бъдат проведени обществени поръчки за разработване на задание, за разработка и внедряване на системата, за одит на системата.

Не е необходимо да обяснявам какви са рисковете от провеждане на едни такива обществени поръчки, с оглед стойността, на която евентуално ще бъдат тези обществени поръчки.

Като недостатъци също са посочени високата стойност на разработването на една такава изцяло нова система, необходимото време за провеждане на обществените поръчки и тестването на системата, което тестване ще надхвърли по мнението на нашите експерти над 12 месеца.

Кои са предимствата? Предимствата са, че софтуерът ще.., при изработването му ще стане собственост на Висшия съдебен съвет с възможност за поддръжка и развитие от самия Съвет. Като предимство трябва да се отчете и използването на съвременна технология при изборите и спестяването на значителен ресурс откъм време от страна на магистратите, които ще използват тази система.

Втори вариант. Използване на готова разработена система, различна от внедрената във Висшия съдебен съвет информационна система.

Какви са рисковете? Отново - кратките срокове, които са предвидени няма да дадат възможност за оптимален период на

внедряване, одитиране и провеждане на тестово гласуване. Необходимо е отново да се проведат обществени поръчки за избор на изпълнител за одит на системата за отстраняване на идентифицирани недостатъци при одитирането на системата, потенциално говорим. Като недостатък също е посочен и фактът, че тази система няма да бъде собственост на Висшия съдебен съвет, така че в тази връзка следва да се има предвид, че вероятно едно последващо използване и надграждане също би коствало средства, които ще се влагат в чужда система.

Като предимства на тази система са посочени използването на множество съвременни технологии за защита на вота, криптографски защиты от край до край, възможност за използване на квалифициран електронен подпис за идентификация на гласоподавателите, използване на многофакторна идентификация и други средства за защита.

Третият вариант, който съществува, това е гласуването само с хартиена бюлетина.

Какви са предимствата? Предимствата са всички онези недостатъци, които бяха изтъкнати в предходните два варианта. Първо, няма да е необходимо да се провеждат обществени поръчки за разработка, избор на електронна система за гласуване, както и обществена поръчка за последващ одит. Няма да се налага да се поддържа актуална електронна система, която да се използва само при провеждане на избори. Гласуването с хартиени бюлетини има по-висока степен на обществено доверие.

Какви са недостатъците? Магистратите няма да имат възможност да гласуват дистанционно. Това е свързано с разход на време от тяхна страна. Хронологично погледнато и така разгледано

това е един по-остарял метод за гласуване макар и ползващ се с по-голямо обществено доверие.

И накрая бих желала да заключа, че независимо от това кой вариант ще бъде избран изборът на този вариант е обвързан с актуализация на Правилата за провеждане на избори на членове на Висшия съдебен съвет от съдиите, прокурорите и следователите, които бяха приети с решение на пленума по Протокол № 7/17.02.2022 г., тъй като тези правила основно описват настоящата система за електронно дистанционно гласуване, така че ако тя бъде променена или бъде избран някой от другите варианти, които са предложени, тези правила изцяло ще трябва да бъдат пренаписани.

Колеги, аз на този етап няма да взимам лично отношение. Ще се включа после в дискусиата. Това е, както и първоначално анонсирах, в най-общ вид хронологично представено всичко онова, което се съдържа като информация относно провежданите дискусии и съществуващите варианти пред нас, за да изпълним законовия ангажимент за избор на членове от така наречената „професионална квота“ на Висшия съдебен съвет.

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Много Ви благодаря за изчерпателния анализ и за информацията, и за вариантите, които са предложени. Без съмнение това е един от основните въпроси, който следва да бъде обсъден в хода на анализа за подготовката, степента на готовност и необходимите действия.

Колеги, продължаваме с дискусиата.

Заповядайте, колега.

БОЯН НОВАНСКИ: Благодаря. Боян Новански съм.

В допълнение към доклада, който представи госпожа Чапкънова, искам да добавя и още нещо. И това е коментирано

преди доста време и постоянно в Пленума на Висшия съдебен съвет, а именно искам да Ви кажа, че преди десетина години тогавашната Държавна агенция „Електронно управление“, сега министерство, е започнала по един европейски проект срещу цена от 1 800 000 лв., но това, говоря, преди десетина години, да изработва такава система за гласуване. Вероятно се е имало предвид на национално ниво, където би могло, пак казвам, евентуално да се включи и съдебната система. За огромно съжаление обаче те тогава са преценили.., парите, които са били по европейския проект, са били милион и половина лева и доколкото имам спомен срокът за изработка на такава система за гласуване е била 2 години, включително, разбира се, и тестването. Но тъй като са установили проблеми не с финансиране, както разбирате, а проблеми относно сигурността и идентификацията на гласуващите, тази програма е прекратена и съответно тази система не е направена. Това го казвам за справка какво е вършила държавата в годините по отношение на системите за електронно гласуване в цялата държава.

По отношение на сроковете, на мен ми се струва, че даже прекалено оптимистично се залагат такива срокове, за изработването на системата става дума, тъй като мога да Ви кажа, че от това, което набелязваме, такава обществена поръчка за такава стойност означава по тежкия ред, тоест по Закона за обществените поръчки означава само провеждането на такава поръчка да трае между 6 и 9 месеца, защото досега така се случва, да не говорим ако има обжалване, тогава вече сроковете се разтеглят неимоверно. Ако приемем, че работа, както са казали „АБАТИ“, може да се извърши в рамките на 9 месеца и добавим одит и пак по Закона за обществените поръчки 3 месеца,

оптимистичният срок за такова нещо аз смятам, че е в рамките на 21-24 месеца, тоест горе-долу около 2 години. И това е при положение, че се намери такава фирма, която да изработи такава система. Досега не съм видял и не съм чул фирма в България да изработва такова нещо.

Това беше като допълнение към доклада.

Благодаря.

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Благодаря Ви, колега Новански.

Да, заповядайте.

ГЕОРГИ КУЗМАНОВ: Само да вметна, че по повод дебатите, които в страната се водят в момента за изборния процес за парламент, вчера слушах специалисти, които коментираха изборите с машини и програмите избори с машини, според тях в момента толкова бързо се развива софтуерното производство, ще го кажа, в страната и в света, че програма, която е създадена днес и отговаря на всички изисквания, след 6 месеца вече не е актуална и може да бъде, грубо казано, пробита. И обсъждаха точно това, че създаването на софтуерни продукти за избори е много трудоемко и трябва ефективно да се контролира и променя едва ли не ежедневно и за всеки един избор, нещо което аз мисля, че ние не можем да си позволим на този етап.

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Благодаря Ви.

Заповядайте, госпожо Пашкунова.

ЦВЕТИНКА ПАШКУНОВА: Благодаря Ви.

Уважаеми господин Министър, уважаеми колеги, аз ще започна с § 17 от Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, който влезе в сила на 21 януари тази година. Съгласно тази разпоредба ние имаме 6-месечен срок от влизане в сила на закона да започнем процедура за избор на членове на

Висшия съдебен съвет от професионалната квота. (Реплика на Боян Магдалинчев, без микрофон: ...Народното събрание.) Разбира се, Народното събрание, това е тяхна отговорност. Аз говоря за нашите ангажименти и нашите задължения по силата на този закон. Това значи, че до 21 юли ние трябва да сме стартирали тази процедура.

Съгласно действащия към момента нормативен регламент това става с обнародване в „Държавен вестник“ на покана за свикване на Общо събрание на съдиите, прокурорите и следователите, и съответно ние имаме очертани задължения като пленум и като колегии да обезпечим организационно-технически и финансово този избиращ процес, съответно да приемем правила за провеждане на изборите, да утвърдим образци за изборни протоколи, образци за изборни бюлетини и съответно колегите да подготвят избиращите списъци на действащите магистрати.

Колеги, това можем да го направим в оперативен порядък и ще го изпълним своевременно, само че най-важното в този избиращ процес е участието на магистратите и провеждането на гласуването.

В контекста на това, което чуваме от Комисия „Професионална квалификация и информационни технологии“ и от експертния анализ на IT дирекцията, и след изказванията на колегите от тази комисия за възможностите да използваме системата, или по-точно да не можем да използваме системата за електронно дистанционно гласуване, аз си мисля, че в тези срокове, които ни остават до 21 юли, ние нито можем да разработим нова софтуерна система, нито можем да проведем обществени поръчки за използване на готова, разработена такава

система, тъй като това предполага обществена поръчка за разработка на задание, съответно за разработка и внедряване на система. Колеги, необходим е одит на тази система, за да можем да я използваме при електронното гласуване, защото § 78 е категоричен, че ние можем да провеждаме електронно дистанционно гласуване само след като такава система бъде внедрена, и то преди стартиране на този процес, за да може да бъде проверена работата на системата, и тази система да гарантира тайната на гласуването и свободното волеизявление на всички магистрати.

Аз не виждам как в тези срокове ние можем да се справим и да обезпечим възможност за електронно дистанционно гласуване. Тази възможност беше въведена през 2016 г. преди изборите на Висш съдебен съвет, в чиито състав участваме ние от 2017 г., за да улесни магистратите, защото съгласно действащия чл. 29, б. „л“ от Закона за съдебната власт гласуването е тайно и се извършва с хартиена бюлетина. И оттук насетне ние трябва да видим по какъв начин, при положение че не сме в състояние в срок до 21 юли да изградим такава софтуерна система - очевидно е, сегашната не може да се ползва, Вие знаете колко пъти беше извършван одит на тази система, бяха констатирани множество уязвимости, при проведените избори всички релевирани оплаквания в жалбите касаеха именно електронното гласуване. И сега четем в доклада, че тази система нито отговаря на актуалните изисквания, включително за информационна сигурност, нито пък може да гарантира такъв избор чрез електронно дистанционно гласуване, който да убеди обществеността, че избраните членове са легитимно избрани. Виждам, че са изтекли всякакви лицензи, тази система не

се поддържа, т.е. очевидно е остаряла и ние не можем да я ползваме.

И сега тук, според мен, ние трябва да обсъдим какви са нашите възможности - реални, съществуващи към момента, за да обезпечим изборителния процес. Защото, колеги, ние вече в качеството си на членове на Съвета знаем, че имаме един такъв провален избор за частичните избори през, мисля, 2021 г. ... (Реплика без микрофон, не се чува.) Не, не, 2021 г., частичните избори за Съдийска колегия, когато не се събраха 33% от имащите право на глас, които да изберат и да попълнят освободените предсрочно места на колегата Димитрова и колегата Шекерджиев. Така че за нас е важно масово да участват колегите и ние да улесним това участие, тъй като електронното дистанционно гласуване беше предвидено именно за улесняване на гласуващите.

В момента действа разпоредбата на чл. 29з, ал. 2, според която за всеки петстотин магистрати - съдии, прокурори или следователи, се съставя отделна изборна секция. Колеги, към момента (аз мога да говоря за съдиите) действащите съдии са 2272 заети щата, а иначе по щат са 2488. При сега действащата уредба това значи, че могат да бъдат изградени 4 изборителни секции, поне така ги изчислявам, тъй като остатъците съответно се преразпределят поравно към изградените изборителни секции, говоря само за съдиите.

И тук въпросът е дали няма ли да затрудним колегите магистрати, ако ние приемем, че можем да обезпечим гласуване само с хартиена бюлетина, тъй като не сме в състояние да разработим система за електронно дистанционно гласуване? Можем ли ние да разчитаме на това, че колеги от Малко Търново, от Царево, от Кула, Силистра (сещам се за най-отдалечените съдебни

райони) ще дойдат да гласуват в София, или да кажем, ако се разпределят секциите в по-големите окръжни градове, областни градове, ще бъдат в състояние да отидат и да гласуват? Според мен това трябва да обсъдим, и то във връзка с участието на министъра на правосъдието в това заседание, който има право на законодателна инициатива и би могъл своевременно да упражни това си право - разбира се, при воля от страна на законодателя, да предложим възможни законодателни промени, така че да улесним магистратите - съдии, прокурори и следователи, да участват и да гласуват в този изборен процес. Защото Вие знаете, колеги, съгласно действащата разпоредба на чл. 29к, за да е редовен изборът, трябва да са гласували повече от половината от имащите право на глас. Ако не е налице тази предпоставка, се провежда на следващия ден нов избор, и както вече казах, условие за легитимност на този избор е да са гласували не по-малко от 33% от включените в избирателните списъци магистрати. Така че този риск от провал ние трябва своевременно и предварително да го преодолеем и да направим необходимото, да предприемем необходимите мерки, за да обезпечим участието в този изборен процес и гласуването.

Колеги, в момента текат общи събрания и на съдии, и на прокурори, и ми се струва, че можем да се допитаме до мнението на съдиите. Разбира се, ако се инициира законодателна промяна, струва ми се, че това трябва да бъде обсъждано в рамките на обществените консултации в нормотворческия процес, за да се чуе и мнението на магистратите, кое за тях би било най-добре и как те виждат възможността да участват и да гласуват в предстоящите избори. Така че тук няма пречка ние да кажем какво мислим по този въпрос, за да може министърът, ако припознае и приеме за разумни

нашите предложения, да предприеме необходимите мерки за инициране на законодателна промяна.

Моето лично мнение, ако мога да го споделя пред Вас, е, че струва ми се най-разумно е, ако има воля за законодателна промяна, да се предвиди промяна на чл. 29з, ал. 2, която предвижда секции за не по-малко от 500 магистрати, и да кажем да бъдат предвидени такива секции към окръжните съдилища (говоря отново за съдилищата) и в София - да кажем, към върховните съдилища и Софийски районен съд и Софийски градски съд, които са достатъчно големи съдилища, т.е. там да участват (говоря към окръжните съдилища) всички магистрати, които работят в този съдебен район, включително магистратите от апелативния съд, когато съвпада седалището на окръжния и на апелативния съд. И ако това сочи на някаква казуистика, която не може да бъде уредена в закон, няма пречка със закон да се делегира било на Висшия съдебен съвет да определи избирателните секции с правилата, които ще приеме, било на Общото събрание, тъй като знаем, че Общото събрание се провежда в две последователни съботи според сегашната уредба, т.е. Общото събрание, на което се избират изборна комисия, изборни секции и се изслушват кандидатите, т.е. на това общо събрание да се определят избирателните секции, т.е. да се делегират правомощия на Общото събрание или пък на Висшия съдебен съвет, за да не уреждаме по този конкретен начин броя и мястото на избирателните секции в закон. Така виждам аз нещата. И същевременно те да са повече на брой, така че да не е отдалечен достъпът на магистратите при упражняване правото им на глас. Тоест, това изисква обаче промени в закона, защото в момента при тази уредба ние сме

длъжни да се съобразим с тези изборни секции, които се съставят за всеки 500 съдии.

Разбира се, колеги, ако се предприемат стъпки към законодателни промени, могат да се обсъдят и други, по мое мнение, разумни предложения - например да се направят изборите в работен ден, петъчен, за да не се създават неудобства за магистратите в съботните дни да участват в изборния процес. Разбира се, това не е толкова важно. Може и друго да обсъдим - когато бъдат избрани членовете от професионалната квота, може да се предвиди възможност при предсрочно прекратяване на изборите да встъпват следващите получили най-голям брой гласове след избраните, тъй като знаете колко скъп е процесът на провеждане на изборите, ангажира време както на магистратите, които се кандидатира за членове на Съвета, така и на тези, които упражняват правото си на глас. Тоест, има какво да се направи в тази част от Закона за съдебната власт във връзка с изборния процес.

Но засега ние сме длъжни да обезпечим предстоящите избори и по мое мнение ние трябва да поставим акцент и да концентрираме вниманието именно на обезпечаване участието и гласуването на магистрати в тези предстоящи избори, с оглед констатациите на ресорната комисия, че на практика е невъзможно да изработим система за електронно дистанционно гласуване до 21 юли тази година.

Благодаря Ви, колеги.

Аз ще взема отново отношение в дискусиата, ако се поставят други въпроси. Засега това ми се струва, че е най-важно, което трябва да коментираме.

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Благодаря Ви, г-жо Пашкунова.

Уважаеми колеги, ако мога да обобщя от чулото до момента, като междувременно ще Ви запозная и със становище, което е пристигнало току-що, отворено писмо от Съюза на съдиите. В едната му част на стр. 3 се посочва, че в две свои становища - от м. юни 2023 г. и от м. октомври 2024 г., Европейската асоциация на съдиите, регионална група на Международната асоциация на съдиите препоръчва да се въведе система за избор на членовете на Висшия съдебен съвет, която следва демократичните правила на изборите и да осигурява гаранция за тяхното прилагане по прозрачен начин, както и да не пристъпва към провеждане на избори преди пълното внедряване на система, която е доказано надеждна, сигурна, спокойна и да гарантира тайната на вота.

Наред с това, по повод позоваване на констатации на разработчика, които чухме, относно стандартите и т.н., се подчертава необходимостта от актуализация очевидно на системата, т.е., доколкото разбирам, и съсловната организация, една от съсловните организации в тази връзка изразява притеснения на база на становището на разработчика и на обсъденото на 23.11.2023 г. от Пленума на Висшия съдебен съвет, включително съответствието с Регламента от 14.07.2017 г.

Наред с това, Съюзът на съдиите предлага ВСС да обсъди правилата, да ги изготви в партньорство с професионални сдружения, с представителите на редовите магистрати, на които да бъде дадена възможност за становища и предложения в рамките на установените по ЗСВ правила, как да бъде проведен изборът на членовете, които правила да бъдат изготвени от работна група, в която дейност изразяват желание да се включат. Това е във връзка с казаното от съдия Пашкунова за участието на самата

професионална общност, да бъде ...(не се разбира думата) в максимална степен, го разбирам и аз.

Тоест имаме, от една страна, обективни проблеми, които касаят възможността за провеждане на електронно гласуване, констатирани по безспорен начин, доколкото разбирам, от разработчика, и доколкото съм се запознал преди това с тях. Така че вариантите, които са три, всъщност могат да бъдат в някаква степен обобщени - първият, вторият, те са или т.нар. ъпгрейд, или доработване на системата настоящата, за да отговаря на изискванията и да премине одит, защото иначе тя е компрометирана понастоящем и не може да изпълнява функциите за това да гарантира легитимно провеждане на изборите - ако греша, госпожо Чапкънова, моля да ме поправите, или изработване изцяло на нова система. Третият вариант - по отношение на хартиената бюлетина, то се оказа, че и там има проблеми, които поставят под опасност легитимното провеждане на избора с оглед възможността за равното и пряко избирателно право, така че, за да говорим за законодателни изменения, би следвало освен волята, добрата воля на министъра, да се работи може би повече в посока какви конкретно да бъдат те, по отношение на кои правила, дали това да бъде промяната в броя магистрати за разкриване на секция, или да бъдат по друг начин определени правилата, но при всички положения добре е това да става отнапред, по общ начин, ясно установени в закона, да не се дава възможност може би за казуистика, която да настъпва в различните съдебни райони.

Това ми се струва чисто на пръв поглед като възможен и постижим подход.

Заповядайте.

ГЕОРГИ КУЗМАНОВ: Изслушвайки това, което прочетохте от Съюза на съдиите, излиза, че, ако ние трябва да правим нова система, както искат те, за избори - електронна, това не може да се случи да проведем избори в рамките на следващата година, година и половина, което не е нашата цел. Нашата цел е да ускорим процеса и по възможност да проведем избори в максимално кратко време. Съвсем обективно ми се струва, че това може да се случи с хартиени бюлетини, но не по правилата, които сега са дадени в Закона за съдебната власт, а изменяйки правилата за гласуване и давайки възможност всички магистрати в страната да имат еднакъв равен достъп до гласуването, както предложи и колегата Пашкунова.

Смятам, че секции трябва да бъдат разкрити по преценка на всяка една от колегиите по места, където колегите преценят, че е удачно и има достатъчен брой гласоподаватели, на достатъчно подходяща адекватна отдалеченост от най-отдалечените места, където има магистрати, които да гласуват. И това ще е възможният начин да се проведат в съкратени срокове избори, които да отразят желанието на магистратите в страната адекватно и законосъобразно.

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Благодаря Ви!

Вие ще се запознаете с текста на отвореното писмо, тъй като това по-скоро беше техен цитат. Посланията – така, както ги разбирам (те впрочем вече бяха направени от съдия Пашкунова), са включване на професионалната общност, срещу което никой не възразява, доколкото виждам. Вие сте представители на професионалната общност все пак, избрани, за да я представлявате. Наред с това обсъждане аз мога да се ангажирам в рамките на предварителни обществени консултации, в работен

формат, да бъде обсъден законопроект, по който да работим общо и заедно, за да се види какво всъщност се иска, тъй като не бива да се зачерква възможността за електронно гласуване, но тя трябва да бъде обезпечена по начин, по който няма да компрометира изборите. Тоест не се изключва нито една от опциите. Въпрос на анализи и на реалистична преценка е кое, доколко и как може да бъде постигнато. Това е впрочем, поради което в крайна сметка и свиках заседанието.

Да, заповядайте!

КАЛИНА ЧАПКЪНОВА: Благодаря Ви!

Аз искам да продължа онова, което колегата Кузманов сподели.

Определено за мен единственият вариант, който на този етап бихме могли да си позволим, е използването на хартиената бюлетина. Абсолютно споделям изложеното, че е невъзможно в рамките на едни разумни срокове да се справим с изготвянето на изцяло нова електронна система или да ъпгрейдваме вече съществуващата система.

Но, колеги, аз по-скоро отдавам изключително значение на фактора обществено доверие, защото дори и да направим всичко възможно и да впрегнем всичките си усилия за създаването на една изцяло нова, модерна система за електронно гласуване, моето лично усещане и виждане е, че върху тази система винаги би било наслагвано или тя би била обременявана с недоверието, което съществува в българските граждани и в българските магистрати относно използването на тези електронни способности за гласуване. Аз лично си мисля, че в никакъв случай не бихме си позволили да натоварим с такава негативна енергия новоизбраните членове на Висшия съдебен съвет. По-скоро ние сме органът, който трябва да

създаде една стабилна основа за функционирането на бъдещия Висш съдебен съвет, и едно такова съмнение върху начина на избор на членовете на Висшия съдебен съвет според мен би разклатило тази основа.

Разбира се, определено спънки има и в съществуващата към момента уредба за използването на хартиените бюлетини. Ако наистина Вие припознаете тази идея и се върви към някаква законодателна промяна, аз си мисля, че даже не бива да бъде уеднаквяван начинът, по който ще бъдат определяни броят на секциите за избор на прокурори и следователи и съответно на съдиите, като това е обусловено от обективна даденост – съдиите са почти два пъти колкото прокурорите и следователите и начинът, по който ще бъдат сформирани тези избирателни секции, може да бъде по различен подход, тоест броят на секциите за прокурорите и следователите да бъде значително по-малък. Даже аз бих предложила, ако такива дискусии се проведат, за следователите е достатъчно секцията да бъде една-единствена, защото те са по-малко на брой, разпръснати са из цялата страна. Най-големият брой следователи е тук, в София, така че логично погледнато е да има една-единствена секция за гласуването в София. За прокурорите също би могло да се помисли за окрупняване на тези секции, но разбира се, това би се случило само ако се мине през законодателна промяна.

Абсолютно приветствам и идеята, която беше изложена от госпожа Пашкунова - изборът да бъде в работен ден, защото голяма част от магистратите имат лични, семейни ангажименти и това би затруднило пътуването в неработни дни, както обичайно се случваше.

Разбира се, както многократно заявих, но не на последно място, считам, че промяната на закона следва да бъде извършена, в случай че има такава воля, след широка професионална дискусия. За Прокурорската колегия аз не се съмнявам, че ще бъде организирана такава сред колегите прокурори и следователи, и резултатите биха могли да бъдат предоставени на работна група, в случай че такава бъде сформирана към Министерството на правосъдието. Самите ние бихме могли да участваме в такава работна група, в която да представим вижданията на колегите.

Това е моето становище, а именно, че за нас друг вариант да изпълним законовите си ангажименти не съществува, освен да преминем към изцяло хартиена бюлетина.

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Благодаря Ви!

Само да уточним - моето мнение е, че трябва да бъде изследвана всяка от опциите, специално в частта за електронно гласуване да се направи актуален анализ с конкретни времеви срокове, бюджет и прочие, тоест да не се изключва нито една от възможностите, като междувременно се разработва всяка една от тях. Тоест ако проблемът е по отношение на електронното гласуване изобщо, то в този му вид, от констатациите, които изчетохте, не виждам как ще бъде проведено. Такова е становището, което се цитира и тук. При компрометирана система електронно гласуване не може да се проведе очевидно. Това не означава, че изначално трябва да се зачеркне възможността за такова. В тази връзка аз предлагам да се направи актуализиран анализ от Ваша страна на възможностите, сроковете, прогнозната стойност за всеки от двата варианта, които Вие предложихте, за да имаме конкретика, доколкото има възможност и по ЗОП да се правят такива пазарни консултации, за да може да се върви

паралелно и в двете посоки. Едната опция не изключва другата, като въпрос на обективна реалност ще бъде кое в каква степен ще бъде готово към момента на избора. Това ми се струва като най-подходящ вариант, тоест да се изследват и да се направи максималното, за да се приложат всяка от двете възможности.

По отношение на гласуването с хартиена бюлетина, доколкото разбирам, по-скоро работата ще се съсредоточи в работна група и в законодателни изменения. Там допълнителни технологични решения по-скоро може би не се очакват, защото в какъв ден ще се гласува, е въпрос, който няма никакво отношение нито към хартиеното, нито към електронното гласуване, да речем.

Госпожо Керелска, стори ми се, че Вие искате думата. Заповядайте!

ОЛГА КЕРЕЛСКА: Колеги, първо искам да внеса известна корекция във връзка с казаното от колегите по отношение на т.нар. електронно гласуване. Тази дискусия, която ние тук провеждаме, сме я провеждали, ако си спомняте, на едно заседание на Пленума от 23.11.2023 г. На този Пленум ние разсъждавахме всъщност точно по посока на това - може ли да се създаде нова система за електронно гласуване; преди това възможно ли е съществуващата такава да бъде ъпдейтвана и да се ползва; евентуално ако не може, какви са другите способности; колко са ни стрували различните избори; колко би струвал изборът с хартиена бюлетина; колко би струвал изборът, ако системата е смесена, тоест хартиена бюлетина и електронно гласуване; колко би струвал изборът, ако това се направи с машини. В крайна сметка ние на това заседание на Пленума не взехме окончателно решение какво ще правим след това.

Доколкото разбрах от доклада на госпожа Чапкънова, в Комисията по информационни технологии са направили опит да разберат колко би струвало (нали така, госпожо Чапкънова?) създаването на една нова система, но в крайна сметка не са се явили фирми, които биха посочили цената за създаването на една такава система.

При това обсъждане на този Пленум бяха качени поредица от материали, които аз вчера помолих да бъдат качени и те действително са качени и се намират на нашето внимание тук. Ако сте имали време да се занимаете по-подробно, аз специално не можах да ги изчета всичките, но си спрях вниманието на одитния доклад от професор Владимир Димитров, а също така на тройната техническа експертиза, която е изслушана в делото, разглеждано от смесен състав от съдии от Върховен административен съд и Върховен касационен съд по повод жалбата срещу последните избори, които ние проведохме за избор на членове на Висшия съдебен съвет от професионалната квота. Какво ми направи впечатление? Ще върна малко лентата, за да обясня какъв е този одитен доклад. Ако си спомняте, ние възложихме с наше решение да се извърши одит на действащата електронна система. В крайна сметка обществената поръчка беше спечелена от „Сиела Норма“ и те възложиха изготвянето на този одитен доклад на професор Владимир Димитров, който, ако не се лъжа, е преподавател в Техническия университет. В този одитен доклад професор Владимир Димитров, ако си спомняте, колеги, казваше, че той е установил 7 уязвимости в действащата система за електронно гласуване, като според него тези 7 уязвимости не са съществени и не биха могли да повлияят съществено върху тайната на вота и възможността за изразяване на свободна воля от страна на

магистратите, тъй като това са двете изисквания, двата критерия, залегнали в § 78 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт. Той всъщност препоръча да не се занимаваме с тези 7 уязвимости, които са несъществени, а да се извърши някаква корекция по отношение на администратора на системата. Може би не цитирам тук правилно, не съм специалист в областта, но ние взехме някакво решение във връзка с една парола, която да бъде сменена и която да се намира при главния секретар. Нали си го спомняте това наше решение? (реплика на Боян Новански без включен микрофон: Да, и ние го направихме това.) Направихме ли го това? Да, точно така. Спирам тук с одитния доклад и неговите заключения.

Оттам нататък бих искала да спра Вашето внимание на това, което казват вещите лица от тройната техническа експертиза, което заключение е коментирано в решението на смесения петчленен състав и на базата на това заключение смесеният петчленен състав е направил своите изводи и имаме влязло в сила съдебно решение, което все пак мисля, че значи нещо. В тази тройна експертиза трите вещи лица казват, че действащата система осигурява тайната на вота. Ако прочетете заключението, ще намерите точно тази част. Проблемът там беше друг – за да се осигури тайната на вота всъщност, бяха изключени логовете (изразявам се по-популярно, пак казвам, че не съм компетентна в тази област), защото пък, ако тези логове бяха запазени, би могло да се провери кой съдия как е гласувал. В резултат обаче на това действие – изключване на тези логове, не можа да се извърши проверка във връзка с изтеклата информация, че от сградата на Върховния административен съд, от IP адреса на Върховния административен съд са подадени пет заявления за гласуване,

тоест 200 души са гласували от този IP адрес, а след това по реда на Закона за достъп до обществена информация се установи, че в този ден в сградата на Върховния административен съд са влезли 28 магистрати. Ако логовете бяха включени, ние можехме да проверим в крайна сметка какво се е случило в сградата на Върховния административен съд. Всъщност по-скоро това е проблемът, а не толкова, че системата е до такава степен остаряла, неадекватна и т.н., че тя не осигурява тайната на гласуване. Понеже господин министърът каза да не се отказваме от идеята за електронно гласуване, защото тя действително има много предимства, бихме могли да обърнем внимание и да потърсим становище на специалисти какво би могло да се направи в тази насока.

Свършвам и с тройната съдебно-техническа експертиза, изслушана и приета от смесения петчленен състав от съдии на Върховния касационен съд и Върховния административен съд, и стъпвам на решението, което този състав е постановил. В това решение, най-общо, се казва, че не може да се приеме, че тайната на гласуването е била нарушена, че съдиите свободно са упражнили волята си, тоест изпълнени са критериите на § 78 от Преходните и заключителни разпоредби, и с оглед на това те не виждат основание да приемат, че изборът е компрометиран.

Това са нещата, които според мен са важни и трябва да си ги кажем във връзка с електронното гласуване. В тази връзка аз също считам, че тази опция не трябва да се изпуска от нашето внимание и да видим какво би могло да се направи по този въпрос с оглед това, което казах преди малко. Тоест може ли да се запази тайната на гласуването, като същевременно не се унищожават или не се изключват преди това логовете, за да може евентуално в

случай на съмнение (реплика на Георги Кузманов без включен микрофон: Да проверим кой как е гласувал!), да, да, да проверим кой как е гласувал. Не знам дали това е възможно, но проблемът беше там. Проблемът беше там! (едновременни реплики без включени микрофони, от които се откроява: Ще нарушим тайната на вота!) Ако не сте съгласни, моля, опровергайте ме, вземете думата, не така! Това беше проблемът.

Иначе моята настройка към настоящия момент, за да успокоя колегите и с оглед така създалото се недоверие към тази електронна система, но все пак ние сме юристи, трябва да гледаме фактите право в очите и да ги преценяваме обективно и безпристрастно, нали, а не да се водим по това, което върви в публичното пространство. Казвам това, без то да прозвучи като някаква стопроцентова защита на действащата система за електронно гласуване, но все пак да видим точно какво е установено по отношение на нея – това е моят призив, и да видим дали нещо би могло да се коригира там – това е вторият ми призив.

По отношение на хартиеното гласуване, аз даже съм го споделяла в разговори между колеги, а пък и в по-голям формат, че към настоящия момент може би единственият сигурен способ да проведем гласуването е хартиеното гласуване. Обаче възникна въпросът – как ще бъде организирано то и как бихме могли ние да мотивираме съдиите от по-отдалечените съдебни райони да участват в това гласуване и дали в резултат на това няма да се окажем в положение, че не се осигурява необходимото заложеното от закона мнозинство за участие в изборите с оглед тези избори да бъдат валидни. При сега действащата нормативна уредба, казахте вече, избирателната секция трябва да бъде 500 души. В София съдилищата, грубо сметнато, правят 500 души, може би ще дойде

малко повече. Какво правим с останалите съдии, как ги групираме? Не знам дали обърнахте внимание на това, което спомена и на което обърна внимание в изказването си министър Георгиев – ако направим секции по места, дали това няма да доведе до различни практики, които след това ще предизвикат ожесточени спорове, защото, както се съобщи, винаги тези избори се обжалват. Как ще осигурим ние свободата на гласуването? Защото знаете, че на места е много лесно евентуално да влязат в действие известни уговорки, организации и така нататък. Лично аз мисля, че в тази посока има много сериозен риск.

Остава като краен извод самият избор на хартиени бюлетини да бъде проведен изцяло в София, като се направят няколко секции.

Това е мое становище по отношение на вариантите и по отношение на рисковете. Вероятно при един по-задълбочен анализ могат да се открият и други неща.

Ако ще правим предложения за промени в Закона за съдебната власт, би трябвало да знаем горе-долу с какъв срок разполагаме, защото очевидно тук в този формат и на тази дискусия нещата не могат да влязат в детайли, а това е необходимо, та ще помоля господин министъра да ни каже евентуално в какъв срок трябва да направим тези предложения.

Това е, което исках да кажа.

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Благодаря!

Ако ми позволите да взема отношение, мисля, че съм бил разбран неправилно. Аз не казах, че има проблем да има повече секции, напротив – казах, че трябва да гарантираме упражняването на равно и пряко избиращо право, но това трябва да бъде направено при общи правила в закона, а не да се дава възможност,

както е една от хипотезите, която беше обсъждана, в съответните съдебни райони да се прави различна организация. Това би предизвикало хаос. Тоест трябва да са едни правила, еднакви за всички, които да се прилагат в цялата страна.

По отношение на казаното от Вас за системата за електронно гласуване, колеги, имаме един фактически въпрос, който трябва да установим – отговаря ли тя на изискванията на регламента, или не отговаря? Според разработчика не отговаря. Това е цитирано и в становището на Съюза на съдиите. Това, че има констатации по конкретен казус преди няколко години, към онзи момент, в конкретно решение, не ми се струва, че можем в случая неговата сила на присъдено нещо и прочие да разпрострем по отношение на констатация за системата. Ако Вие приемете, че системата работи, то тогава голяма част от проблемите, които обсъждаме до момента, не са на масата всъщност. Затова ми се струва, че тук е необходим анализ, и, госпожо Чапкънова, моля да помислим за това от кого да бъде извършен този анализ, за да има Висшият съдебен съвет становище, в голяма степен обвързващо, което да казва – съответства или не съответства на нормативните изисквания за сигурност на системата по регламента и всякакви други, разбира се, относими източници. Тоест това според мен е фактическият въпрос, за да се види какво е положението - има ли нужда от ремонт системата за електронно гласуване, поправимо ли е, какъв следва да бъде той, и на база на това да се направят разчети и график. Междувременно по втора линия да върви обсъждането.

Аз обаче, колеги, се опасявам, че тук има тънък баланс, който трябва да намерим начин да спазим, доколкото правилата са прерогатив и в правомощията на Съвета, а не на министъра. Бих

предпочел да бъде сезиран след някакво обсъждане, при вече в подготовка в някаква степен на предложения от Ваша страна, които, излизайки от ВСС, да бъдат обсъдени в работната група към Министерството на правосъдието, която ще има по-широк обхват, тоест Съветът като ръководен орган да излъчи конкретни предложения, да адресира въпроси, които впоследствие да бъдат обсъдени. Аз гарантирам за това да се опитаме да стане в разумни срокове. На въпроса – в какви срокове, очевидно е, че всеки ден забава допринася за общата такава, но по-важно е да се направи качествено, да се направи като хората и да се направи система, която работи, защото ако Вие приемете, че при настоящите правила не можем да имаме ефективно електронно гласуване и това следва от заключения, нека да видим, да възложим такъв анализ, за да ни се каже в кратки срокове, остана вариантът с хартиената бюлетина и там определяте като рискове в голяма степен да не се постигне необходимата част участвали магистрати в изборите, което да ги компрометира, ние всъщност ще сме направили един удар във въздуха след няколко месеца и вдигнат много шум междувременно. Така че аз съм убеден, че това е предизвикателство, с което бихме могли да се справим предвид много по-важните въпроси, които решават и българските магистрати, така че по отношение на съмнение за гласуване и т.н. нашата работа е да създадем правила, на второ място, организация, оттам нататък всеки магистрат свободно да формира волята си и да бъде сигурен и спокоен, че тя няма да може да бъде разкрита, както и тайната на вота му и прочие.

Така че, струва ми се, това са в основна част задачите.

Прощавайте, че отново взех отношение!

Госпожо Захарова, заповядайте!

Колега, моля да ме извините! (към Йордан Стоев, който също е дал знак, че иска думата) Давам път на дамите, след което сте Вие.

ГАЛИНА ЗАХАРОВА: Колеги, в чисто оперативен план, извън това, което чухме, ми се струва не по-малко важно ние да обсъдим и да приемем механизъм, чрез който да привлечем съдебните органи в обсъждането на проблематиката, по отношение на която днес бях изказани становища. Така или иначе, самият закон – чл. 29б, мисля, ни задължава преди приемането на каквито и да е правила относно начина на провеждане на прекия избор да бъде проведено обсъждане със съдебните органи. Самите правила се приемат след обсъждане. Така че за мен най-първото действие, което трябва да предприемем, е именно снабдяването с информация от страна на съдебните органи, на съдиите, включително и на професионалните организации, относно реда, начина и механизма на провеждане на избора. Едва тогава ние ще можем в пълнота да обсъдим евентуално и други предложения освен тези, които лансираме ние.

Съдия Пашкунова спомена, че към настоящия момент протичат общи събрания. Така или иначе, през месец април предстоят общи събрания за приемане на отчетите във всички апелативни съдилища. Този форум на апелативните съдилища би могъл да им предостави възможност за произнасяне и по тези въпроси. Относно другите съдебни органи, можем да решим как да бъдат привлечени в тази дейност.

Такова е и моето виждане, че след проверка, след информираност относно вижданията на съдиите ние бихме могли да отправяме и предложения за законодателни инициативи.

Евентуалното създаване на работна група според мен не би изпълнило в пълнота изискванията за обсъждане от всички съдебни органи на правилата и механизма на провеждане на избора.

С една дума, за мен приоритетно е това – обратната информация от органите на съдебната власт.

Благодаря!

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Да, госпожо Пашкунова!

ЦВЕТИНКА ПАШКУНОВА: Благодаря!

Аз си позволявам да взема отново думата, за да внеса едно уточнение във връзка с казаното от министъра.

Разбира се, както вече направих изказване в този смисъл, аз също считам, че всичко това трябва да бъде подложено на обществена дискусия сред професионалната общност във връзка с идеите, които тук се обсъждат за възможни законодателни промени, но бих искала да обърна внимание, че правилата за провеждане на изборите нямат нормативен характер, те са ангажимент и отговорност на Пленума и действително ние сме длъжни да приемем такива правила след обсъждане с органите на съдебна власт, но тези правила трябва да съответстват на Закона за съдебна власт, така че, по мое мнение, поредността, в която трябва да предприемем мерки и стъпки, е първоначално да се обсъдят с органите възможни промени в Закона за съдебната власт, които след това да намерят отражение в конкретиката на правилата, които ние ще предложим. Тоест трябва своевременно да се организира подобна дискусия, подобно обсъждане за формата, в който ще се проведат предстоящите избори, вижданията на магистратите и вече ние след това ще инкорпорираме техните мнения и становища по отношение на брой, място на изборни

секции, начин на гласуване, но нашите правила задължително следва да кореспондират на нормативния регламент в Закона за съдебната власт по отношение на провеждането на преките избори. Трябва да сме наясно по този въпрос. Така че поредността от действия следва да бъде: първо, възможни и разбира се, дали въобще са наложителни промени в Закона за съдебната власт, и второ, промяна на правилата с оглед обезпечаване на предстоящите избори.

Само още едно изречение във връзка с казаното от колегата Керелска. Ние всички сме за електронно дистанционно гласуване, защото, колеги, това гласуване съответства на нашата съвременност, на изискванията, които тя налага, и разбира се, улеснява магистратите. Въпросът е в сроковете, с които ние трябва да се съобразим, и нашето задължение това да бъде в съответствие с възложените ни задължения от § 17 на Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт от 21 януари. Иначе ние трябва да започнем провеждане, след задълбочен анализ, на обществени поръчки за разработка на такава система, за нейното внедряване, с участието и с проявена съпричастност и от органите на съдебна власт като позиции и мнение, но това, по мое мнение, няма как да се случи до 21 юли и аз с това започнах моето изказване.

Извинявайте, че пак взех думата!

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Благодаря Ви!

Аз мисля, че няма противоречие по този въпрос. Неслучайно преди няколко минути казах, че е редно това, което се иска да се измени, да дойде от системата, защото иначе ние ще се съберем на една работна група в Министерството на правосъдието, ще вземем определени решения, които няма да са обсъдени по

надлежащия ред с магистратската общност, поради което всъщност когато има визия и концепция, която да е обсъдена в максимална степен... Колеги, единодушие не може да се постигне по нито един въпрос, както знаем. Въпросът е да има преобладаващо съгласие по основните положения за промени, след което те да бъдат адресирани и ние да ги „облечем“ в законодателна инициатива – за тези, за които се налагат промени. Другите, за които не се налагат промени, ще си останат част от действащия ред и правилата и в момента.

Много се извинявам, че забавих даването на думата!

Заповядайте!

ЙОРДАН СТОЕВ: Господин Министър, повечето неща се казаха от това, което исках да кажа. Всъщност поне за мен това, което стана ясно, е, че от една страна, имаме един шестмесечен срок, който ни притиска, тоест трябва да определена дата юли месец ние да стартираме и проведем изборите. От друга страна, имаме несъвършенства в съответната система, които не се знае кога може да бъдат отстранени. Съответно това, което аз разбрах, е, че няма никаква пречка да продължи да се работи – дали ще се изгради нова система, или ще се надгради старата система и ще бъдат отстранени грешките, като същевременно би трябвало да се направят определени законодателни промени, тоест в ЗСВ, които да посочат съответния ред, по който трябва да се извършат изборите, като се спираме на хартиената бюлетина.

Това, което искам да допълня, е, че може да се помисли за една преходна разпоредба в ЗСВ, която единствено да цели провеждането на предстоящите избори през 2025 г. По този начин може да се извършат тези промени в ЗСВ, за да може да бъде обслужено за в бъдеще, а след това може да се разработи

въпросната електронна система и за следващи избори да се работи с нея.

Това исках да кажа.

Благодаря!

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Заповядайте, госпожо Чапкънова!

КАЛИНА ЧАПКЪНОВА: Благодаря Ви, господин Министър!

От дискусията до този момент аз лично за себе си направих извод, че е налице воля от Ваша страна да се започне обсъждане, по-скоро широк професионален дебат, относно необходимостта от изменение на Закона за съдебната власт, касаещ частта му за провеждане на изборите за членове на Висшия съдебен съвет от професионалната квота. Но, колеги, този процес по избори на членове на Висшия съдебен съвет е двупосочен, той има два страни. От една страна, ние досега коментирахме с Вас как да обезпечим участието на избирателите в този процес, на всички колеги, така че да им осигурим възможност да упражнят прозрачно, свободно своя глас, без никакви прояви на натиск и т.н. Но не бива ли да си поставим и въпроса дали настоящата уредба на Закона за съдебната власт гарантира възможността да участват в този избор за членове на Висшия съдебен съвет колеги, които наистина притежават високи професионални и етични качества – така, както изисква законът, и които професионални и етични качества по отношение на нашия Съвет многократно бяха поставяни под съмнение? Аз си задавам въпроса – ние, имам предвид Висшия съдебен, който е орган, призван да гарантира независимостта на всички магистрати, но въпросът е дали настоящата уредба гарантира неговата независимост?

Колеги, ако ми позволите, ще направя една ретроспекция. Не съм подготвена точно с конкретните закони, които измениха уредбата относно статута на Висшия съдебен съвет, но тази уредба беше многократно изменяна – поне три пъти. Разпоредбите, при които ние започнахме да изпълняваме нашите функции като членове на Висшия съдебен съвет, нямат нищо общо с тези, които понастоящем съществуват и уреждат нашия правен статут. Личното ми становище е, че всяка една такава промяна е вид наказателен вот, който за мен пряко цели да дестабилизира органа във връзка с упражняване на неговите правомощия. Ако правилно съм Ви разбрала и ако Вие наистина смятате след широк професионален дебат - повтарям го многократно, защото смятам, че това е водещо, да помислим за изменения относно избора на членове на Висшия съдебен съвет, според мен трябва да се помисли и за това какъв да бъде статутът на бъдещия Висш съдебен съвет, така че той да бъде непроменен от началото, когато колегите бъдат избрани и встъпят в тази си длъжност, до момента, в който приключат своя мандат. В момента не съм готова да дам конкретни предложения, но мисля, че е добре този въпрос също да бъде обсъждан с колегите, когато се обсъжда и начинът, по който ще се проведе бъдещото гласуване за следващия състав на Висшия съдебен съвет. Това исках да допълня.

Ако ми предоставите възможност за конкретни предложения, ние бихме се ангажирали с такива, в които ще отразим волята на нашите колеги.

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Благодаря Ви!

Господин Магдалинчев.

БОЯН МАГДАЛИНЧЕВ: Уважаеми колеги...

ГЕРГАНА МУТАФОВА: Искам само да кажа, че вдигам ръка за изказване, но ще изчакам.

БОЯН МАГДАЛИНЧЕВ: Много се извинявам! Да, разбира се!

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Моля да ме извинете! Предимно съм съсредоточен върху присъстващите физически в зала, а и лицата на повечето от нас са на екрана, така че се дублират – двойни образи буквално.

Заповядайте, имате думата. Господин Магдалинчев джентълменски Ви я отстъпи.

ГЕРГАНА МУТАФОВА: Извинявайте!

Благодаря, господин Министър!

Гергана Мутафова съм.

Просто исках да взема думата от това, което каза колегата Чапкънова, тъй като аз в хода на цялото обсъждане от сутринта си мислех, че въпросът с авторитета на новия Висш съдебен съвет и въобще на всички бъдещи колективни органи в лицето на Висшия съдебен съвет е една монета с две страни и когато многократно се говори и се използва този вече станал популярен и изтъркан, за съжаление, израз за независимостта на съдебната власт, следва да кажа, че разбира се, че формалните процедури за избор на един орган, какъвто е Висшият съдебен съвет, са изключително важни, за да гарантират прозрачността и първоначалната степен на високо доверие, което един такъв орган следва да има. Но не по-малко и от изключително значение за осъществяване на конкретните правомощия на този орган, а и на всички останали, които се избират пряко чрез избори, макар и в случая да е смесен съставът, но все пак е чрез избори, е техният персонален състав и това какви кандидати ще бъдат привлечени да

участват от магистратската квота, в случая на съдиите, прокурорите и следователите. Законът отново формално е възложил най-високи професионални изисквания, които следва да имат членовете на Висшия съдебен съвет – такива, каквито се искат за заемане на длъжността на върховните органи в съдебната власт, за да може този орган да осъществява ефективно своята дейност. Аз си направих труда, докато слушах колегата Чапкънова и доколкото правилно успях да преброя, без да вземам предвид решенията на Конституционния съд, които са налагали изменението на Закона за съдебната власт, пак повтарям, без да взимам предвид тях, от началото на нашия мандат 2017 г. 28 пъти е променян Законът за съдебната власт. Голяма част от тези промени са касаели правния статут на Висшия съдебен съвет, тъй като, както всички знаем, нормата на чл. 133 от Конституцията на Република България е доста пестелива относно статута на Съвета и казва, че той се доурежда със съответния закон, в случая, както знаем, Закона за съдебната власт. Та след многократното изменение на Закона за съдебната власт в момента, изправени пред нови избори за Висш съдебен съвет, следва да кажем, че в чл. 28 и чл. 29 на Закона за съдебната власт многократно се правиха промени, като последните сериозни промени през 2022 г., по мое мнение, аз тогава го заявих многократно и в Правна комисия, бяха наказателен вот, или наказателни промени срещу членовете на Висшия съдебен съвет. Мисля, че всички, които се намирате на тази маса, и аз дистанционно, много добре си спомняме след какви събития бяха приети тези промени, част от какъв пакет законодателни изменения бяха и техния дискриминационен характер. Стигна се до там, че към настоящия момент членовете на Висшия съдебен съвет, макар да осъществяват върховна административна контролна дейност и

дейност, свързана с назначаване, уволняване, избиране чрез конкурси, атестиране и съответно избиране, включително на „тримата големи“ и на всички административни ръководители в съдебната власт, времето, през което пребивава в този Съвет, не се зачита за магистратски стаж, а за общ юридически стаж. Това бяха едни дискриминационни, наказателни норми, за да се покаже на Висшия съдебен съвет, че може с лека ръка неговият авторитет да бъде сринат и той следва да прави каквото му бъде указано през законодателната инициатива на съответния парламент, който има мнозинство.

Затова, господин Министър, Ви благодаря за направената днес среща и за Вашата отвореност и предложение да се вземе думата както на магистратската общност, така и на Висшия съдебен съвет относно проблемите, които ние имаме със сегашната редакция на закона, а ние имаме доста проблеми, които са доста съществени.

Моята лична молба като член на Съвета е, ако Вие ни дадете възможност, да изкажем мнението си как бихме могли да се вместим в този шестмесечен срок за провеждане на изборите при липсата на адекватна система за електронно гласуване, така щото тези избори да бъдат проведени в срок след откриването им, да ни дадете възможност и да чуете нашето мнение относно това как следва да изглежда и да се даде възможност за участие на професионалисти с най-високи качества като кандидати за Висшия съдебен съвет, да се привлекат хора, които биха искали да участват в този Съвет без страх от последващо незнание къде и как ще бъде тяхното кариерно развитие поради обстоятелството, че не могат да участват в никакви конкурси поради това, че не са магистрати във времето, през което са в Съвета.

Има и други теми, които ние бихме искали да споделим с Вас. Аз лично само мога да дам като пример огромния проблем, който към настоящия момент специално ние в Прокурорска колегия имаме с отказите на редица административни ръководители, които вече не дават съгласие за командироване на прокурори в различни други органи на съдебната власт поради абсолютно неработещата норма на чл. 147 – така, както тя беше направена през миналата година, и въведения, за пореден път ще използвам тази дума, но той е очевиден дискриминационен, шестмесечен срок за командироването на прокурорите, за разлика от останалата норма на чл. 227 – непроменена, за колегите съдии, където възможността е 12 месеца. Само ще Ви дам пример за понякога нелепите, бих споделила (извинявам се, ако е силна думата), законодателни решения, в които не се държи сметка за мнението на професионалната система. Въведеният срок от 12 месеца в чл. 227 за командироването на магистрати неслучайно назад във времето е предвиден такъв, защото Вие знаете, господин Министър, съжалявам, може би за публиката ще го кажа, но статистическите данни в системата на магистратурата се определят на годишна база. Тоест след дванадесетмесечен календарен период се определя както натовареността на съответния орган на съдебна власт, така и конкретната натовареност на всеки един магистрат, след което по едни строги критерии се оценява натовареността съответно на органа и на магистратите, за да се използва в по-нататъшното управление на системата чрез разкриване на бройки, закриване на бройки, преместване на магистрати и преценяване на целия облик на съответния орган – къде стои в системата с оглед работата през предходната година. Командироването на магистрати за шестмесечен срок не дава възможност (или ако дава, то е

изключително затруднено) за изчислението както на натовареността на съответния орган на съдебна власт при пристигане на колеги там да работят, връщането им в средата на годината, така и на конкретния прокурор или следовател, за да се оцени в крайна сметка, при една бъдеща негова атестация, участие в конкурс или дори, хипотетично казано, дисциплинарна дейност - там също се гледа натовареността на съответния магистрат за някакъв календарен период. Ерго, искам да кажа, че някои от законодателните решения, неотчитайки спецификата на работата на дадения орган, единствено и само целейки да въведат някакво ограничение само по себе си, без ясни мотиви защо се прави, са в голяма степен натоварващи и пречещи на работата.

Приключвам моето изказване с още веднъж изявеното желание от мен лично да участвам в едно бъдещо обсъждане на всички тези проблеми, които ние имаме в момента с така действащата редакция на Закона за съдебната власт. Разбира се, най-сериозният проблем, който стои пред нас, е шестмесечният срок, в който ние следва да открием процедурата за избори на членове на Висшия съдебен съвет от професионалната квота, а имаме срещу нас една система, която, ако бихме я използвали в този вид, в който е, ще бъдем обвинени в абсолютна непрозрачност и неправомерно провеждане на изборите по този начин.

Благодаря Ви!

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Много Ви благодаря!

Господин Магдалинчев, имате думата.

БОЯН МАГДАЛИНЧЕВ: Колеги, от разискванията и коментарите, които в момента се наблюдават тук, в залата, аз оставам с впечатление, че акцентите са два. Първият е как да бъде проведен настоящият избор за членове на Висшия съдебен съвет -

с електронна система за дистанционно гласуване или с хартиена бюлетина. Някак си като че ли много бързо и много лесно се отказахме от предложението вариант 1 на нашия началник отдел в дирекция „Информационни технологии“ Анелия Чолакова. Разбира се, това има своето обяснение. Така се получи, защото препоръките – виждаме какви са по вариант 1, но те са предопределени от разпоредбата на § 17, където ни е определен един шестмесечен срок, считано обаче от 21 януари. Тоест вече са изтекли два месеца, считайте ги, за започване на процедурата по избор на нов състав на Висшия съдебен съвет от професионалната общност.

Колеги, тук се обсъждат доста други въпроси. Между другото, акцентът тук, в тази посока, е в две посоки: първо, дали може да се ползва старата система, която е посочено, че има недостатъци, които трябва да бъдат отстранени, или да се създаде нова система за избор. Нас ни притеснява, колегата Новански добре го каза, че може да продължи доста по-дълго време, отколкото е срокът, поради което ние казваме - не може да стане това нещо. Всъщност какво толкова ще се загуби, ако с два месеца примерно се удължи срокът, който е в закона, но да се създаде една сигурна система за гласуване, която да мине през всичките си процедури, в това число и одит накрая? И одитът, ако се констатират недостатъци, отново да се работи. Да, вярно е ... (неясен израз), комисия в този смисъл, то се изгубиха вече 2 години. Това нещо за 2 месеца, или не знам колко би трябвало, може да се промени.

Отделно от това, в делото, което беше пред смесения петчленен състав, беше назначена петчленна експертиза. Тя има препоръки по отношение на системата. Дали ако тези препоръки, които се правят там, могат да бъдат достатъчни, ако се отстранят,

да работи старата? Ако не може, тогава се поставя въпросът дали да има нова система.

Така че нека да не гледаме този срок като нещо, което е обвързващо на 200% и не може оттам да се излезе повече.

Министърът на правосъдието е тук при нас, слуша внимателно всичко, което се говори. Той има такава възможност евентуално, след всички обсъждания, които ще направим, да прецени дали може да се разработи друга система, която да осигурява всички неща, с които да се даде истинска възможност на всички магистрати, независимо къде се намират, да упражнят правото си на глас, освен това да бъде запазена тайната на вота – всичко това, което се залага за едни такива системи. Така че това нещо може да се прецени много внимателно.

Доколкото схванах, разбрах, че нещо такова има в становището на Съюза на съдиите. Съюзът на съдиите казва, акцентът им е върху качествена електронна система за избор, тоест не на всяка цена да има нещо и да се бърза, а качествена система, с която да се извърши този избор, където да няма съмнения и колебания за това, че може по този начин да се процедира. Така че може да се обсъжда все още и този вариант, а не набързо да го отхвърляме.

Хартиената бюлетина е хартиена, като пак всичко това ще е свързано, дори и да останем с хартиена бюлетина, с промени в Закона за съдебната власт. Няма как да не се случат тези промени. Още повече и това, което се постави и от госпожа Пашкунова, и от госпожа Мутафова преди малко, тоест ще има нужда от законодателни промени в Закона за съдебната власт. Може и в тази посока да се мисли да се работи.

Благодаря!

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Благодаря, господин Магдалинчев!

Да, заповядайте!

ВЕРОНИКА ИМОВА: Уважаеми господин Министър, уважаеми колеги, ще бъда много кратка.

Какво се оказва от днешната дискусия? Действащият закон - Законът за съдебната власт, който регламентира условията и реда за провеждане на избор на членове на Висшия съдебен съвет от магистратската квота, предвижда и към момента два режима на упражняване вота на магистратите - чрез способа на хартиената бюлетина и чрез електронен способ. От всички изказвания единодушно, това е и моето становище, настоящата регулация следва да бъде променена както по отношение на хартиения вот да се усъвършенства в посока да се създаде възможност всички магистрати да упражнят правото си или широка възможност да упражнят правото си на вот, която възможност в момента регулацията, очертаваща хартиен вот, не дава такава гаранция за упражняването на вота от всички магистрати с оглед концентрацията само на около 3 или 4 избирателни секции, а вместо тя да обхване различни съдебни райони, което ще бъде и очевидно по-евтино, по-малко разходи ще тежат върху бюджета на Висшия съдебен съвет. От друга страна, електронната система, която е остаряла, отпреди 8 години, търпи своите критики. Виждаме тук и в одита на „АБАТИ“, виждаме и в становището на експертите по делото през 2022 г., което макар и формално да приключи с непосягане върху тайната на вота на магистратите, които участваха в избора за членове на Висшия съдебен съвет, все пак имат критични бележки към системата, която не отговаря на съвременните изисквания.

Тоест към този момент ние следва да се ориентираме в две посоки - на базата на действащото законодателство да видим какви са недостатъците в регулацията и да предвидим възможности за смесено гласуване както с хартия, така и дистанционно, тъй като ето нà въведохме електронни системи в работата на съдилищата, а ето нà спираме се, изведнъж срещаме спънка как пък да организираме електронния вот на колегите, които желаят да упражнят правото си на вот при избора на членове на Висшия съдебен съвет от професионалната квота.

Ето защо ми се струва за удачно да поискаме мнението на магистратите, категорично, категорично и в двете посоки.

Съгласна съм с колегите, които изказаха становище и във връзка не само с реда, но и с условията, които са предвидени по отношение на статута на бъдещите членове на Висшия съдебен съвет, защото сме свидетели на посягане върху права, които членовете на Висшия съдебен съвет придобиха в рамките на досегашното действащо законодателство, до април 2022 г., когато магистратският статут беше отнет на членовете на Висшия съдебен съвет и е вярно, че бихме привлекли достойни, качествени колеги, които няма да бъдат ограничавани през този некратък период на мандата да бъдат спокойни, че техният статут ще им осигури отчитането на магистратски стаж. По много причини ние сме го коментирали тук - ние фактически даваме оценка и за професионалните качества на колеги, правим атестации, повишаваме в длъжност, преместваме на базата на професионалните качества на колеги. Така че наша експертиза като магистрати би следвало да се цени, а не да се подтиска и да се унищожава ад хок, т.е. прибързано с една промяна в Закона за съдебната власт през 2022 година.

Така че да обобщя: нека се обърнем към магистратите с оглед способите, които те считат, че следва да бъдат усъвършенствани в сега действащото законодателство, чрез законодателни промени, а и чрез обновяване на електронната система, ако това се налага, и да вървим към едно по-демократично отношение към механизма за избор, и да дадем пълна възможност на магистратите да изразят волята си.

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Много Ви благодаря! Заповядайте.

КАЛИНА ЧАПКЪНОВА: Благодаря Ви! Колеги, аз за пореден път взимам думата, но като слушах колегите, ми дойде още нещо наум. Всъщност нормата, която от началото на днешното заседание дискутираме, въвежда ангажимент не само за Висшия съдебен съвет, тя въвежда ангажимент и за Народното събрание, което да започне процедура за избор на членове на ВСС и за него срокът, който стои, е също 6-месечен. И въпросът, който аз си задавам, и този въпрос е породен от вече съществуващата практика за такъв един провален избор, е дали по някакъв начин не може да се синхронизира дейността на двата органа, които реално попълват целия състав на Висшия съдебен съвет и всички знаем, че липсата на избор на единия орган пречи да бъде реализиран резултата от избора на другия орган. Ние в такава хипотеза бяхме вече и се стигна до там, че със закон този избор беше отменен. Това мисля, че рефлектира в много голяма степен върху желанието на колегите да участват в един бъдещ процес по избор на членове на Висшия съдебен съвет, рефлектира върху доверието в цялата система, но не на последно място, не бива да забравяме, че тези избори бяха свързани с редица разходи за бюджета на съдебната власт, които не бива да бъдат пренебрегвани. Така че тази цялата дискусия е много полезна, но тя не може да върви изолирано. Нормата

въвежда ангажименти на два органа и може би Вие като един посредник между изпълнителната и съдебната власт да направите опит за синхронизиране на изпълненията на задълженията на двата органа, защото мисля, че съдебната власт не бихме могли да си позволим отново ресурс човешки и финансов да организираме избори, които отново да останат в такава една нереализирана докрай фаза (разход и на самите участници). Като казах разходи за съдебната власт, това е действително, не предвидих и разходите, но в крайна сметка това са усилия на кандидатите да представят себе си, да ангажират на вниманието на колегите, това са разходи - говоря ресурс по изготвяне на концепция и т.н., и немалки финансови разходи, защото те самите трябва да поемат презентирането си на собствените концепции сред колегите от страната.

Така че мисля, че от една такава координация се нуждаем. И не знам, задавам си въпроса дали такава координация, ако не бъде реализирана, и ако съответно бъде реализирана, дали няма да доведе до нужда дори и до промяна на този 6-месечен срок, защото няколко месеца повече мисля, че в никакъв случай няма да бъдат решаващи, ако те са за сметка на качеството на избора и съответно по този начин мисля, че ако се предвиди евентуална и такава възможност за удължаване на този срок, да може всъщност действително да се направи такава координация и да имаме едновременно избрани квоти - професионална и парламентарна, които да встъпят и да могат да формират един бъдещ Висш съдебен съвет.

Тук вече изникват и съвсем други въпроси: Как ще бъдат организирани тези общи събрания? Кой ще ги организира? Знаете, че понастоящем имаме изпълняващ функциите във Върховния

административен съд и изпълняващ функциите главен прокурор. Как ще се съотнесат техните ограничени мандати от 6 месеца с изпълнението на всички тези функции? Доколко би могло това да се реализира по най-ефективния начин? Това са много въпроси, на които смятам, че следва да се отговори в едно бъдещо изменение на Закона за съдебната власт, който мисля, че трябва да бъде много добре обмислено и в никакъв случай не бива да бъде конкретизирано само относно начина на избор на бъдещите членове на Висшия съдебен съвет.

Трябва комплексно да се разгледат всички аспекти от този процес по избор и всички онези фактори, които биха имали значение върху законосъобразния изход на този процес.

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Благодаря Ви! Други становища? Не виждам.

Уважаеми колеги, по същество. Първо да благодаря за ползотворната дискусия! Бяха поставени много проблеми. Да кажем, че намерихме решение ще е пресилено, но пък очертахме пътя, по който следва да се върви. Макар да бе направено такова обобщение, начинът, по който аз разбрах дискусията и изводите от нея са следните:

От една страна, правят се и следва да бъдат положени усилия максимални за обезпечаване на възможността за гласуване както електронно дистанционно, така и с хартиена бюлетина.

В първата част за дистанционното гласуване - това означава одит на системата актуален, който да каже отговаря ли на съответните изисквания или не. Макар да имаме такъв, който ни бе представен по същество от частната компания-разработчик, мисля, че такова допълнително обследване не би следвало да отнема твърде много време, защото този въпрос е определящ. Ако той

окаже нещо различно от твърдяното и в позицията, която прочетохме, и в становищата, които бяха цитирани, то част от проблема ще бъде решена.

Уви, от това, което чувам обаче, по-скоро с оглед обстоятелството, че поне според техническите лица на този етап и към момента на проверката, когато е правена по-скоро, затова искам да имаме актуална такава, не се отговаря на изискванията на регламента, едва ли междувременно с магическа пръчица се е самоактуализирал софтуерът и системата, съответно след преценка на състоянието на системата да се дадат препоръки дали е възможно тя да бъде приведена в съответствие, в какви срокове и срещу какви приблизителни средства след съответните включително пазарни консултации, или просто проучвания в областта. На второ място, да се отговори на въпроса, ако не може тя да бъде дообработвана, ъпгрейдвана (на чист български език казано усъвършенствана), да се види вариант, в който какъв би бил работещ, има ли други готови модели, следва ли да се тръгне от начало, защото тези срокове с процедурите по Закона за обществените поръчки ще ни отправят наистина много напред в бъдещето.

Това по отношение на първата част, т.е. след като имаме този доклад, отново на база на него предлагам да продължим дискусията, в рамките на която да се очертае пътя, по който да се върви, защото електронно дистанционно гласуване трябва да има и за да го има дори и в най-лошия вариант след 12 месеца, да речем от сценариите, които бяха очертани, или повече всъщност, трябва да се започне работа час по-скоро. Това е по организационната и техническа част.

На второ място, по отношение на дебатите и по различните въпроси, които бяха поставени днес, предлагам с оглед и на предстоящото обсъждане и на общите събрания да се проведат дискусии в рамките на магистратската общност в съдилищата, прокуратурата, в следствието по отношение на състоянието на уредбата: какво в нея следва да бъде подобро; какво работи, след като работи, няма нужда да бъде пипано безспорно, но какво не работи; какви са проблемите, които са установени, включително и с оглед обжалването последния път на резултатите. Техническите, административните ръководители в това отношение според мен биха могли много да допринесат, наред с това и, разбира се, редовите магистрати, включително всяка от проявилите желание и интереси съсловни организации. Имате си институционален начин и механизъм това да се случи и той бе очертан и от г-жа Захарова, и не изчерпва всъщност възможността и в комисиите на Съвета да се водят такива дискусии. В момента, в който в достатъчно напреднала фаза има поне безспорното, можем да отделим спорното от безспорното, след което можем да обсъдим заедно с представители на Министерството на правосъдието законодателна инициатива, която да адресира тези въпроси, по които самоуправляващата се независима съдебна система е постигнала голяма, в достатъчна степен на съгласие по основните правила. Това включва всички и всякакви въпроси, обуславящи провеждането на изборите, които бяха засегнати днес от най-различно естество, а от моя страна ангажиментът е в тази посока.

По отношение на казаното от Вас за синхронизиране с Парламента. Това на този етап ме довежда в обективна невъзможност да отговоря на предложението Ви. Наясно сме с практиката по въпроса, казах го неведнъж. Наистина не може да

бъде удар във въздуха цялата тази процедура. Това ще доведе до поредно дискредитиране на системата, ако след няколко месеца се стигне до половинчат избор, който всъщност не произвежда никакъв ефект и след което няколко месеца по-късно магистратите трябва отново да гласуват. Нека обаче ние да гледаме в нашия двор и да се ангажираме и фокусираме върху нещата, които са в рамките на правомощията на Съвета. Видяхте, че преди няколко седмици въпреки усилията на партиите от управляващата коалиция колегите от опозицията успяха да саботират заседание на Парламента въпреки късането на ризите по темата и в крайна сметка да превентират възможността за започване на процедурата. Така че от всички непредвидими събития, ние, разбира се, е важно да дадем сигнал, защото ние започваме, подготовка, а това само по себе си също ще ускори според мен и катализира процеса. Не бива да чакаме обаче като *conditio sine qua non* (кондицио сине ква нон) изборът в Парламента, най-малкото защото той може, в сравнително по-кратки срокове особено след всичко, което чух и разбрах днес и за техническата готовност, да бъде осъществен. Иначе се съгласявам с казаното от Вас - би било безсмислено и напразно усилие от страна само на системата, но това не изключва необходимостта Висшият съдебен съвет да изпълни своята част от задачата по отношение на професионалната квота.

Дали пропускам нещо в обобщението? При условията на изключително широко обсъждане, във формати, които бъдат определени от съответните комисии, а и от колегиите, както се прецени, по установения ред, съобразявайки се с него, включително по отношение на техническия въпрос за подготовка на правилата първо, и на закона. Разбира се, че ако ще има промени в Закона за съдебната власт, те следва да водят процеса, след което съответно

вече правилата просто да ги отразят. Но това пак казвам, като задача ми се струва от всички проблеми, които днес бяха очертани, най-малкият и най-лесният. Така че заедно, при пълна прозрачност, с усилия в максимална степен да се подобрят условията и начина, и организация за провеждане на изборите, което е единствената както е актуално днес и по повод парламентарните избори и свързаните с това процеси, е единствената гаранция за легитимност и за възприемане от обществото. В крайна сметка това е обща задача, като надявам се, дори и разгорещено в спорещите помежду си участници в процеса да държат сметка все пак за обективната истина и необходимостта да се защити честта на съдебната система като способна да се самоуправлява общност, а не затънала в нескончаеми скандали.

Затова по безспорен начин е подобряване на възможността за гласуването с хартиена бюлетина като най-спешна задача. Междувременно не по-малко спешна задача - одитът, археология на проблема да видим докъде е решен с електронното гласуване, колко зле е положението, отговаря ли на регламента, не отговаря ли, какви са стъпките, след което да се предприемат съответни действия, т.е. всеки от двата процеса да тече паралелно и периодично да бъде обсъждан на пленум това.

Благодаря Ви! С това изчерпахме точка първа.

Точка втора „Разни“ по същество няма, така че Ви благодаря и ще се видим съвсем скоро! Разчитам на съдействие, а от наша страна във всяка от областите, които обсъдихме, и други текущи въпроси.

Искам да благодаря, само да похваля работната група за медиацията, че след доста разгорещени спорове напоследък в епистоларна кореспонденция, не напоследък, а през последните 6

месеца, имахме вчера тук изключително полезна среща. Благодаря на г-жа Марчева за ролята и приноса ѝ в този процес! Ние от Министерството на правосъдието представихме обсъждане и предстои наистина да качим в рамките на десетина дни вече за обществено обсъждане, да публикуваме за обществени консултации и проектите, които касаят законодателството за медиацията. Тридесет милиона евро по Плана за възстановяване са средства, които са блокирани заради тази невъзможност след решението на Конституционния съд, така че работната група вчера и Министерството на правосъдието експертите, привлечените от мен и представители на академичната общност свършиха доста работа през последните няколко седмици, за което се отбеляза и прогреса през изминалата седмица по време на работните ми срещи в Брюксел.

Наред с това, по останалите законодателни инициативи проведох среща със съдии от Градския съд по отношение на техни възражения за съдържанието на Закона за несъстоятелността на физическите лица не само подсъдността, а и други въпроси, които ще затормозят производството. Тъй като пък това си ми е съвсем в професионалната материя, се занимавам активно с този въпрос.

Благодаря на г-жа Пашкунова, с която успяхме да преодолеем един проблем по отношение на регистрите за несъстоятелността! Днес бе прекратена и една наказателна процедура по отношение на България за регистрената свързаност, за която тепърва предстои да се похвалим публично.

Чрез диалог, чрез комуникация, чрез виждане винаги в детайлите, където всъщност е разрешението, съм убеден, че бихме могли да сме си полезни. Предизвикателствата не са едно и две, аз

съм убеден, че заедно ще ги преодолеем включително обсъдените и днес.

Много благодаря! Закривам заседанието.

1. ОТНОСНО: Обсъждане на процедурите, начините и способите за пряк избор на членове на Висшия съдебен съвет от съдиите, прокурорите и следователите

ПЛЕНУМЪТ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Проведе обсъждане на процедурите, начините и способите за пряк избор на членове на Висшия съдебен съвет от съдиите, прокурорите и следователите.

Закриване на заседанието - 11.34 ч.

Стенографи:

Зоя Костова

Зорница Божкова

Катя Симова

(Изготвен на 18.03.2025 г.)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВАЩ:

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ

Публикуван на 21.03.2025 г.